

Starttaal Compact

Werkboek 2F

Mbo-methode Nederlands voor BBL-opleidingen en verkorte trajecten

2018 Eerste druk, tweede oplage

Vormgeving: Jasper Hoekstra en Menno Riphagen, Uitgeverij Deviant
Tekening omslag: Mirjam Vissers, www.mirjamvissers.nl
Tekeningen binnenwerk: Jasper Hoekstra en Jasper Onderdelinden, Uitgeverij Deviant

Uitgeverij Deviant
Zuidsingel 13
3811 HA Amersfoort
t: 033-4650831
e: info@uitgeverij-deviant.nl
i: www.uitgeverij-deviant.nl

© 2018 Uitgeverij Deviant, Amersfoort

Het is niet toegestaan dit werk, of delen daarvan, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever te kopiëren. Onrechtmatig kopiëren is een vorm van diefstal.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van art. 16b en 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprerecht, Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp. Voor het overnemen van een of enkele gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers of andere compilatiewerken dient men zich tot de uitgever te wenden.

Ondanks alle inspanningen is het de uitgever misschien niet gelukt alle rechthebbenden te achterhalen. Als u denkt rechthebbende te zijn, neemt u dan contact op met de uitgever.

Uitgeverij Deviant ontwikkelt en produceert al haar boeken in Nederland. De boeken worden gedrukt op papier met het FSC-keurmerk.

Inhoudsopgave

Woord aan de student 4

Deel 1 Centraal examen

Fase 1 Opbouwopdrachten

Lezen

Taak 1 Verkennend en globaal lezen	8
Taak 2 Tekstindeling en samenhang	22
Taak 3 Intensief lezen	34
Taak 4 Zoekend lezen	48

Luisteren

Taak 1 Kijken en luisteren naar een gesproken tekst	62
Taak 2 Intensief luisteren	78

Fase 2 Examen voorbereiding

Lezen

Taak 1 Examen vragen beantwoorden	90
Taak 2 Omgaan met tijdsdruk	104

Luisteren

Taak 1 Examen vragen beantwoorden	118
Taak 2 Omgaan met tijdsdruk	130

Fase 3 Oefenexamens

Taak 1 Lezen & luisteren 1	142
Taak 2 Lezen & luisteren 2	156

Deel 2 Instellingsexamens

Fase 1 Opbouwopdrachten

Taalverzorging

Taak 1 Veelgemaakte fouten	172
Taak 2 Werkwoordspelling	186

Schrijven

Taak 1 Schrijfdoel en doelgroep	198
Taak 2 Een zakelijke brief schrijven	208
Taak 3 Een artikel schrijven	222

Spreken

Taak 1 Spreekdoel, publiek en spreekvaardigheid	234
Taak 2 Een presentatie geven	242

Gesprekken voeren

Taak 1 Gespreksvaardigheid	250
Taak 2 Een zakelijk gesprek voeren	258
Taak 3 Een discussie voeren	266
Taak 4 Een overleg voeren	274

Fase 2 Examen voorbereiding

Schrijven

Taak 1 Het schrijfexamen	282
----------------------------	-----

Spreken

Taak 1 Het spreekexamen	294
---------------------------	-----

Gesprekken voeren

Taak 1 Het examen gesprekken voeren	300
---------------------------------------	-----

Fase 3 Oefenexamens

Taak 1 Schrijven 1	308
Taak 2 Schrijven 2	312
Taak 3 Spreken 1	316
Taak 4 Spreken 2	318
Taak 5 Gesprekken voeren 1	320
Taak 6 Gesprekken voeren 2	322

Scheurbladen	325
--------------	-----

Woord aan de student

Beste student,

Voor je ligt het *Starttaal Compact Werkboek 2F*. Dit werkboek is onderdeel van de methode *Starttaal Compact*. Bij deze methode hoort ook het *Starttaal Compact Handboek* en het oefen- en toetsprogramma *Starttaal Compact Online*. De opdrachten in dit werkboek zijn het hart van deze methode.

Als je tijdens het maken van opdrachten vastloopt of als je meer informatie over een onderwerp wilt, kun je het *Starttaal Compact Handboek* erbij pakken. Hierin vind je uitleg over elke vaardigheid, maar ook voorbeelden en verwijzingen naar verduidelijkende videofragmenten. Bij elke opdracht in dit werkboek staat een icoon ( ) met een verwijzing naar de juiste paragraaf in het handboek.

Indeling werkboek

Dit werkboek bestaat uit twee delen:

- Deel 1 Centraal examen
- Deel 2 Instellingsexamens

In **Deel 1 Centraal examen** oefen je met lezen en luisteren. In **Deel 2 Instellingsexamens** oefen je met schrijven, spreken en gesprekken voeren. Ook kun je in dit deel oefenen met veelgemaakte taalfouten en werkwoordspelling.

Elk deel bestaat uit drie fasen:

- Fase 1 Opbouwopdrachten
- Fase 2 Examenvorbereiding
- Fase 3 Oefenexamens

In **Fase 1 Opbouwopdrachten** en **Fase 2 Examenvorbereiding** werk je per vaardigheid aan taken met meerdere opdrachten. Elke taak is als volgt opgebouwd:

- **oriënteren**
Je bedenkt wat je over een onderwerp weet en je bepaalt wat je leerdoelen zijn.
- **oefenen**
Je maakt opdrachten waarmee je de vaardigheid inoefent.
- **controleren**
Je kijkt opdrachten na en je bepaalt of je al je leerdoelen hebt behaald. Als dit laatste niet zo is, bepaal je welke vervolgstappen je moet nemen.
- **eindopdracht**
Je gaat op basis van deze opdracht na of je een vaardigheid beheerst. De eindopdracht moet je zien als een zelftest. In overleg met de docent bepaal je na het maken van de eindopdracht of je verder kunt met een volgende taak.

In **Deel 2 Instellingsexamens** vind je een aantal taalportfolio-opdrachten. Deze opdrachten werk je in het net uit voordat je ze in je taalportfolio opneemt. Taalportfolio-opdrachten herken je aan het volgende icoontje:

Extra oefenen en antwoordmodel

In *Starttaal Compact Online* vind je extra oefeningen en toetsen voor de taalvaardigheden taalverzorging, lezen en luisteren. Ook vind je hier aanvullend oefenmateriaal voor schrijfvaardigheid. Tot slot kun je online oefenen voor het centraal examen Nederlands. Hiervoor hebben we *Examencoach Nederlands* aan je account op *Studimeter* toegevoegd.

Voor het online oefenen, om fragmenten te bekijken die bij de opdrachten horen of om het antwoordmodel te downloaden van *Studimeter* heb je een eigen inlogcode nodig. Vraag je docent om hulp als je geen eigen inlogcode hebt of niet weet waar je alles kunt vinden.

Veel succes!

Deel 1

Centraal examen

Fase 1 | Opbouwopdrachten

Lezen

Taak 1 | Verkennend en globaal lezen

Taak 2 | Tekstindeling en samenhang

Taak 3 | Intensief lezen

Taak 4 | Zoekend lezen

Luisteren

Taak 1 | Kijken en luisteren naar een gesproken tekst

Taak 2 | Intensief luisteren

Verkennend en globaal lezen

In deze taak:

- oriënteer je je op de leesrondes verkennend en globaal lezen;
- breng je je leerdoelen in kaart;
- leer je het tekstdoel bepalen aan de hand van de tekstsoort;
- oefen je met verkennend lezen en leer je voorspellen wat er in een tekst aan bod komt;
- leer je kenmerken van tekstdoelen herkennen en benoemen;
- oefen je met globaal lezen en leer je in grote lijnen bepalen waar een tekst over gaat.

Deze taak bevat **8 opdrachten**. Het kost ongeveer **60 minuten** om alle opdrachten te maken.

Oriënteren

Opdracht 1 | Oriëntatieopdracht

a. Leg uit wat verkennend lezen inhoudt.

Betrek in je antwoord de woorden tekstsoort en tekstdoel.

---

b. Beschrijf het verschil tussen de leesrondes verkennend en globaal lezen. Leg hierbij uit hoe je aanpak per leesronde verschilt.

---

c. Geef een voorbeeld van een situatie waarin jij globaal hebt gelezen. Leg uit waarom je er juist in deze situatie voor koos om globaal te lezen.

---

d. Elk tekstdoel kun je herkennen aan bepaalde kenmerken. Zet elk kenmerk op de juiste plaats in de tabel.

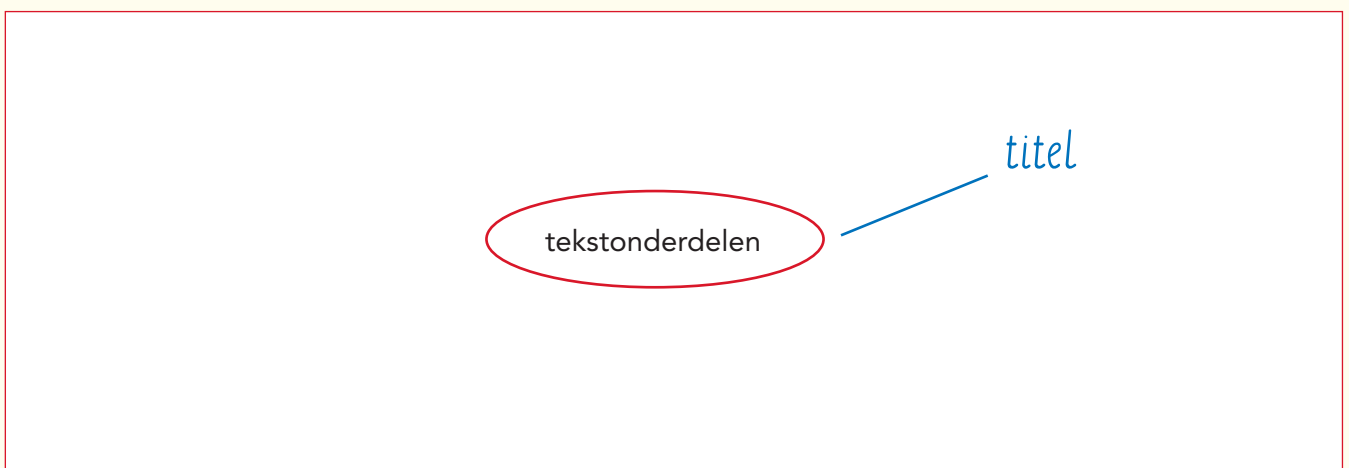
Kies uit: argument, feiten, gebiedende wijs, standpunt, stapsgewijs

informereren	instrueren	overtuigen

e. Geef bij elk tekstdoel een voorbeeld van een tekstsoort.

informereren	instrueren	overtuigen

f. Op basis van de verschillende tekstonderdelen kun je tijdens het verkennend lezen voorspellen wat er in de tekst aan bod komt. Een voorbeeld van een tekstonderdeel is de titel van de tekst. Schrijf op welke tekstonderdelen je nog meer kent.

Opdracht 2 | Leerdoelen bepalen

a. Neem de leerdoelen in de tabel door. Bepaal steeds wat voor jou van toepassing is door per leerdoel 'ja' of 'nee' aan te kruisen.

Leerdoelen Verkennend en globaal lezen	ja	nee
Ik kan achterhalen wat de tekstsoort van een tekst is door naar het uiterlijk van de tekst te kijken.		
Ik kan achterhalen wat het onderwerp van een tekst is door de tekstonderdelen te bekijken en te lezen.		
Ik kan aan de hand van de tekstsoort bepalen wat het tekstdoel is.		
Ik kan door verkennend lezen voorspellen waar een tekst over gaat.		
Ik kan de kenmerken van tekstdoelen herkennen en benoemen.		
Ik kan door globaal lezen bepalen waar een tekst in grote lijnen over gaat.		

b. Bekijk je antwoorden in de tabel en kruis aan wat voor jou van toepassing is.

Ik heb een of meer keren 'nee' aangekruist.

Maak nu **opdracht 3, 4, 5** en **6**.

Ik heb overal 'ja' aangekruist.

Maak nu **opdracht 7** en **8**.

Oefenen

Opdracht 3 | Tekstsoorten en tekstdoelen

In deze opdracht geef je van drie teksten aan wat de tekstsoort en het tekstdoel is. Je legt steeds je antwoorden uit.

Handboek

1.1 Tekstdoelen en tekstsoorten

a.

Tekstsoort: _____ Tekstdoel: _____

Uitleg: _____

b.

The screenshot shows the website Voetbalgek.nl with a navigation bar (Home, Abonnement, Edities, Blogs, Nieuws) and social media icons. Below is a table titled 'Uitslagen' for the Netherlands Eredivisie. The table lists matches on 03-05 at 18:45, including teams like AZ, Feyenoord, Ajax, Fortuna Sittard, Excelsior, ADO, Groningen, Heracles, PSV, NAC, Willem II, Heerenveen, VVV-Venlo, Zwolle, Utrecht, and Vitesse, along with their respective scores.

NEDERLAND: Eredivisie ★					Uitslag
03-05	18:45	AZ	Feyenoord	1 - 1	
03-05	18:45	Ajax	Fortuna Sittard	2 - 2	
03-05	18:45	Excelsior	ADO	1 - 2	
03-05	18:45	Groningen	Heracles	3 - 1	
03-05	18:45	PSV	NAC	2 - 0	
03-05	18:45	Willem II	Heerenveen	0 - 3	
03-05	18:45	VVV-Venlo	Zwolle	2 - 2	
03-05	18:45	Utrecht	Vitesse	2 - 1	

[Toon meer wedstrijden](#)

Tekstsoort: _____ Tekstdoel: _____

Uitleg: _____

c. **CARDIOBOOST**

Haal meer uit je runningwork-out! Zoek tijdens je ronde een trap(penhuis) en doe deze oefening:

- ▶ Ren de trap eerst zo snel mogelijk op en af.
- ▶ Spring daarna vanuit je rechterbeen trede voor trede omhoog totdat je bovenaan de trap staat. Ren vervolgens weer naar beneden.
- ▶ Herhaal nu de vorige oefening op je linkerbeen.
- ▶ Herhaal tot slot de hele serie oefeningen 4 tot 5 keer.

Tekstsoort: _____ Tekstdoel: _____

Uitleg: _____

d. Kijk je antwoorden na met het antwoordmodel. Kruis in de tabel bij **opdracht 6a** aan wat voor deze opdracht van toepassing is.

Opdracht 4 | Verkennend lezen

In deze opdracht lees je twee teksten verkennend en voorspel je wat er in elke tekst aan bod komt.

 Handboek
1.9.1 Verkennend lezen

a. Lees de tekst verkennend en geef antwoord op vragen.

WAAK voor inbraak!
Meld verdachte situaties: 0900-8844

Met deze actie wil de politie in uw gemeente serieus aandacht vragen voor het voorkomen van inbraken.

Woninginbraken komen helaas nog altijd veel te veel voor. De materiële schade is al ontzettend vervelend, maar de gedachte dat een vreemde in huis is geweest en tussen alle persoonlijke spullen heeft gezocht kan nog heel lang blijven hangen na een inbraak.

Meer dan 80% van de inbraken wordt gepleegd door gelegenheidsdieven. Samen kunnen we het de dieven al flink lastiger maken. Lees de tips die hiernaast staan en wees alert op verdachte situaties in uw buurt.

De politie vraagt uw medewerking. Ziet u iets verdachts meld dit dan altijd bij de politie. Dit kan via het algemeen telefoonnummer 0900-8844 of bij spoed via 112. Ook kunt u geheel anoniem een melding maken bij de onafhankelijke stichting Meld Misdaad Anoniem via 0800-7000 (gratis). Doe altijd aangifte van inbraak!

Samen sterk tegen inbrekerswerk
Voor meer informatie: www.waakvoorinbraak.nl

Tips:

1. Inbrekers willen zo snel mogelijk en onopvallend toeslaan. Zorg er daarom voor dat buitenverlichting aansprijnt met een bewegingsmelder, plaats een alarminstallatie in huis en zorg voor inbraakvertragende beveiliging van ramen en deuren.
2. Zorg voor deugdelijk hang- en sluitwerk voor deuren, ramen en puiken. Let op het keurmerk SKG (Stichting Kwaliteitscentrum Gevelementen), bij voorkeur twee of drie sterren.
3. Zorg dat er van buiten geen waardevolle spullen zichtbaar zijn voor potentiële dieven.
4. Openstaande bovenlichten en ramen op een kier zijn zeer inbraakgevoelig, ook op de bovenverdiepingen.
5. Voorkom een overvolle brievenbus. Vraag de huisoppas of burens deze te legen of plaats (tijdelijk) een NEE NEE sticker.
6. Berg ladders en tuinmaterialen goed op. En zet de afvalcontainer binnen. Deze kan als klimwerktuig dienen.
7. Gebruik schakelklokken om verlichting aan te laten gaan.
8. Nooit reservesleutels onder de mat, in bloempotten of op gemakkelijk bereikbare plekken in huis!
9. Laat geen briefjes achter voor uw familieleden, burens of leveranciers.
10. Vermeld niet op sociale netwerken (Facebook, Twitter) dat u een avond op stap bent of op vakantie gaat. Werk ook niet mee aan telefonische enquêtes over uw reisperiodes.

Bron (bewerkt): Waak voor inbraak!

1. Wat valt je op aan het uiterlijk van de tekst?

---

2. Wat is de bron van de tekst?

---

3. Wat is de tekstsoort?

---

4. Welk tekstdoel verwacht je op basis van de tekstsoort?

---

5. Wat is het onderwerp van de tekst?

---

6. Wat verwacht je dat er in de tekst aan bod komt? Schrijf dit in 10 tot 20 woorden op.

---

b. Lees de tekst verkennend en geef antwoord op vragen.

Een sociale dienstplicht kan ons allemaal helpen

Sociale dienstplicht, jongerentaak... Hoe je het ook noemt, het idee om jongeren te verplichten een maatschappelijke stage te doen, keert steeds terug. Er is ook veel voor te zeggen, vindt lezer Dolf Hautvast.

Een verplichte maatschappelijke stage van zes maanden voor alle jongeren in Nederland is een goede manier om de kloof in de samenleving te overbruggen. Zo'n 'jongerentaak' levert extra handen op in sectoren waar die welkom zijn, zoals het onderwijs en de zorg. En jongeren zelf hebben er ook profijt van. Door uit hun comfortzone te stappen, gaan ze beter voorbereid en rijker aan ervaringen en contacten een volgende levensfase in. Een goed uitgevoerde jongerentaak kan doorslaggevend zijn op een cv. Het is tijd om dit idee eens door te zetten.

Een leven lang profijt

Uitgangspunt moet zijn dat iedereen tussen het 18de en 25ste levensjaar zes maanden lang een maatschappelijke bijdrage levert. Het moet dan wel gaan om een goed gekozen taak, die past bij de jongere in kwestie. De jongerentaak moet indien nodig ook gespreid kunnen worden uitgevoerd. Het moet mogelijk zijn die maatschappelijke stage in het kader van een studie te doen, waarbij de inzet meetelt voor het studieresultaat. Geen uitzonderingen als het gaat om wie er meedoet, wel maatwerk. De jongerentaak is een deal: zes maanden werk, een leven lang profijt. Het heeft niets te maken met hoe de militaire dienstplicht was ingericht; het moet ook geen moderne versie hiervan worden.

De jongerentaak is een vorm van jeugdbeleid die kan bijdragen aan een beter betere verstandhouding tussen uiteenlopende groepen in de maatschappij. Een half jaar samenwerken met leeftijdsgenoten die je normaal gesproken nooit zou leren kennen, kan zorgen voor sociale cohesie en een groter besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid bij iedere Nederlander. Door buiten de eigen peergroup en sociale setting te functioneren, leren ze met anderen samen te werken en verschillen te respecteren.

Opstap naar loopbaan

De jongerentaak kan ook fungeren als een herkansings/heroriëntatieprogramma voor jongeren die om welke reden dan ook zijn vastgelopen in studie of werk. Denk aan talentontwikkeling voor jongeren die nog niet weten waar hun passie ligt: in zes maanden tijd kunnen zij kennismaken met allerlei beroepen. De ervaringen gedurende dat halve jaar zijn een soort snuffelstages, ze kunnen een opstap zijn naar een loopbaan, ze kunnen helpen voorsorteren voor een loopbaan. Misschien moet het zelfs mogelijk zijn de jongerentaak in het buitenland uit te voeren, bij internationale samenwerkingsprojecten.

Hoe kan dat allemaal worden georganiseerd? Dat is een kwestie van aanpakken. Er is politieke moed nodig. Er moet een masterplan komen, in samenwerking met jongeren- en werkgeversorganisaties, met het mbo, hbo en wo, met welzijnskoepels en de VNG. Er zal een 'Profiel Jongerentaak' moeten worden opgesteld. Elke gemeente kan een Servicebureau Jongerentaak openen. Er zijn professionele groepscoaches en begeleiders nodig. Maar het gaat nu allereerst om lef. Om te zeggen: dit gaan we doen met z'n allen!

Bron (bewerkt): de Volkskrant

1. Wat valt je op aan het uiterlijk van de tekst?

---

2. Wat is de bron van de tekst?

---

3. Wat is de tekstsoort?

---

4. Welk tekstdoel verwacht je op basis van de tekstsoort?

---

5. Wat is het onderwerp van de tekst?

---

6. Wat verwacht je dat er in de tekst aan bod komt? Schrijf dit in 10 tot 20 woorden op.

---

c. Kijk je antwoorden na met het antwoordmodel. Kruis in de tabel bij **opdracht 6a** aan wat voor deze opdracht van toepassing is.

Opdracht 5 | Globaal lezen

In deze opdracht lees je twee teksten globaal en bepaal je waar de teksten in grote lijnen over gaan.

Handboek

1.9.2 Globaal lezen

a. Lees de tekst verkennend en globaal en geef antwoord op vragen.

Te veel lof kan verkeerd uitpakken

Mensen zijn geneigd om kinderen die weinig zelfvertrouwen hebben, overdreven te prijzen. Maar dat helpt die kinderen niet vooruit – integendeel. Onzekere kinderen die net extreem geprezen zijn, kiezen daarna eerder gemakkelijke opdrachten uit dan moeilijke waarvan ze iets kunnen leren. Dit blijkt uit een onderzoek onder Nederlandse volwassenen en kinderen, dat vorige week is gepubliceerd in *Psychological Science* (16 januari, online).

Complimentjes over persoonlijkheid

Eerder onderzoek had al aangetoond dat kinderen geneigd zijn om uitdagingen te mijden nadat ze complimentjes hebben gekregen over hun persoonlijkheid ('wat ben je slim!'), in plaats van over de moeite die ze ergens voor hebben gedaan ('wat heb je hard gewerkt!'). Vooral onzekere kinderen die eerst om hun persoonlijkheid geprezen zijn en vervolgens iets niet goed doen, voelen zich erg vervelend en schamen zich.

Onderzoek naar extreme complimentjes

Dit nieuwe onderzoek laat zien dat ook extreme complimentjes zo'n onbedoeld negatief effect kunnen hebben. De onderzoekers keken onder meer bij 114 gezinnen thuis wat ouders tegen hun 7 tot 11 jaar oude kind zeiden dat sommetjes zat te maken. Naarmate het kind minder zelfvertrouwen had (dat was vastgesteld met een vragenlijst), kreeg het vaker extreme complimenten.

Extreem was in dit onderzoek bijvoorbeeld 'heel goed gedaan' of 'supergoed!' en normale complimentjes waren 'goed gedaan' of 'goed!'.

Klein verschil maakt uit

Zo'n klein verschil tussen complimentjes maakt al uit, lieten de onderzoekers in een ander experiment zien. Daarin hadden 240 kinderen van 8 tot 12 jaar de opdracht gekregen het schilderij 'Wilde rozen' van Vincent van Gogh na te tekenen. Ze kregen daar een reactie op van 'een professionele schilder' – in werkelijkheid de onderzoekers. Die schreven ofwel 'je hebt een ongelooflijk mooie tekening gemaakt!' ofwel 'je hebt een mooie tekening gemaakt!'.

Daarna konden de kinderen kiezen of ze moeilijke plaatjes wilden natekenen of makkelijke plaatjes. Onzekere kinderen kozen vaker de moeilijke plaatjes na een normaal compliment, maar juist minder vaak na een overdreven compliment. Ze zeiden de overdreven complimentjes overigens wel te geloven, dus daar lag het niet aan.

Wat dan wel? 'Als je kinderen een overdreven compliment geeft, zeg je tussen de regels door: "je moet in de toekomst ook fantastisch en geweldig presteren"', aldus eerste auteur Eddie Brummelman (Universiteit Utrecht). En dat is voor onzekere kinderen eng. Normale complimentjes geven werkt dus beter.

1. Wat is het tekstdoel? Leg je antwoord uit aan de hand van de kenmerken van dit tekstdoel.

---

2. Waar gaat de tekst in grote lijnen over? Schrijf dit in 20 tot 30 woorden op.

---

b. Lees de tekst verkennend en globaal en geef antwoord op vragen.

Muziekrechten op internet: hoe zit het nou precies?

Stel: je hebt een video gemaakt en daar wil je leuke muziek onder. Je vindt dat ene nummer van je favoriete band perfect voor je filmpje en dus monteert je dit eronder. Uiteraard wil je je creatie delen met de buitenwereld, dus je plaatst hem op Facebook, YouTube en je zet hem ook nog embedded op je website. Je hebt wel eens gehoord dat dit eigenlijk niet zomaar kan, maar ach, iedereen doet het. Kijk maar eens op YouTube, wat je dáár allemaal tegenkomt. Maar hoe zit het nu eigenlijk echt? Kun je zomaar muziek gebruiken die door een ander is gemaakt? Welkom in de jungle van muziek- en auteursrechten. Laten we het bovenstaande voorbeeld als uitgangspunt nemen.

Copyright

Je mag onder je eigen video's geen muziek van anderen gebruiken, behalve als je hiervoor toestemming hebt van de rechthebbende artiest en/of platenmaatschappij. Wanneer je een video op YouTube zet met muziek eronder waarvoor je geen toestemming hebt, kan YouTube je video verwijderen.

Het werkt zo: rechthebbenden kunnen een copyrightclaim indienen bij YouTube als zij een video tegenkomen waarin hun werk zonder toestemming wordt gebruikt. YouTube verwijdert vervolgens de betreffende video. Gebeurt dit bij meerdere video's op jouw account, dan kan YouTube je account verwijderen. En als je pech hebt, kunnen die copyrightclaims leiden tot forse boetes en rechtszaken. Allemaal dingen die je liever niet wilt hebben.

AudioSwap

Geen zin om met platenbazen te bellen? Gelukkig zijn er alternatieven. Zo biedt YouTube zelf een muziekbibliotheek aan: AudioSwap. Muziek uit deze bibliotheek kan vrij worden gebruikt, omdat YouTube met platenmaatschappijen en auteursrechtenorganisaties een overeenkomst heeft gesloten over het gebruik van deze muziek. Een nadeel is dan wel dat er een button bij je video geplaatst wordt waarmee je het nummer direct via iTunes kunt bestellen.

Creative Commons

Daarnaast zijn er ook Creative Commons-licenties. Bij een Creative Commons-licentie behoudt de maker alle rechten, maar geeft hij anderen toestemming om zijn werk vrij te verspreiden, te delen of zelfs te bewerken. Een belangrijke eis bij een Creative Commons-licentie is wel dat je de originele bron in jouw filmpje noemt.

Dus als je muziek wilt gebruiken bij een video, dan moet je echt even de tijd nemen om uit te zoeken of je de muziek op internet mag zetten. Gelukkig zijn er genoeg manieren om de muziek op een eerlijke manier te gebruiken.

1. Wat is het tekstdoel? Leg je antwoord uit aan de hand van de kenmerken van dit tekstdoel.

---

2. Waar gaat de tekst in grote lijnen over? Schrijf dit in 20 tot 30 woorden op.

---

c. Kijk je antwoorden na met het antwoordmodel. Kruis in de tabel bij **opdracht 6a** aan wat voor deze opdracht van toepassing is.

Controleren

Opdracht 6 | Nakijken

a. Kruis aan in hoeverre jouw antwoorden overeenkomen met het antwoordmodel.

	Mijn antwoorden komen grotendeels overeen.	Mijn antwoorden komen niet of vaak niet overeen.
Opdracht 3 Tekstsoorten en tekstdoelen		
Opdracht 4 Verkennend lezen		
Opdracht 5 Globaal lezen		

b. Bekijk je antwoorden in de tabel en kruis aan wat voor jou van toepassing is.

- Ik heb een of meer keren 'mijn antwoorden komen niet of vaak niet overeen' aangekruist.
Maak nu **deelopdracht c**.
- Ik heb overal 'mijn antwoorden komen grotendeels overeen' aangekruist.
Maak nu **opdracht 7 en 8**.

c. Vul in wat je gaat doen naar aanleiding van het nakijken.

Wat is de vervolgstap?	Voor welke opdracht(en) geldt dit?	Wat ga je precies lezen, doen of bespreken?
Ik ga de bijbehorende theorie in het <i>Starttaal Compact Handboek</i> (opnieuw) lezen.		
Ik ga de docent of een medestudent om hulp vragen.		
Ik ga extra oefenen in <i>Starttaal Compact Online</i> .		
Ik ga iets anders doen, namelijk:		

Eindopdracht

Opdracht 7 | Eindopdracht verkennend en globaal lezen

In deze opdracht lees je een tekst verkennend en globaal en bepaal je waar de tekst in grote lijnen over gaat.

a. Lees de tekst verkennend.

NIEUWS | VANDAAG

WOENSDAG

Zelfs topduiven zijn nu aan de coke

Rotterdam | Grote onrust in de duivensportwereld. Aan de vooravond van Europa's grootste duivenbeurs is bekend geworden dat zes Belgische topduiven zijn betrap op doping. In de uitwerpselen van een van de vogels werden zelfs sporen van cocaïne gevonden.

De Belgische duivenbond stuurde onlangs twintig meststalen naar een vooraanstaand Zuid-Afrikaans laboratorium, dat normaal onderzoek doet naar dopinggebruik bij renpaarden. Bondsvoorzitter Stefaan van Bockstaele viel van zijn stoel toen hij de resultaten kreeg: maar liefst zes topduiven testten positief op verboden middelen.

Big business

Duiven en doping? Dat is niet zo gek als het klinkt, zegt duivenspecialist Patrick Derycke. Hij is verantwoordelijk voor het dopingbeleid bij de Nederlandse Postduivenhouders Organisatie (NPO). Er wordt namelijk gigantisch verdiend aan topduiven. 'Een duivenmelker kan jarenlang teren op een overwinning van zijn topduiven,' zegt Derycke. 'Een beetje doping of cocaïne wordt gezien als een goede investering.'

De duivensport is al lang geen wereld meer van oude mannen in grijze stofjassen. Het is big business. Topduiven wisselen voor tienduizenden euro's van eigenaar en ook het prijzengeld is niet mis. Het bekendste voorbeeld is de 'Million Dollar Pigeon Race'. Het totale prijzengeld van deze race in Zuid-Afrika bedraagt 1 miljoen Amerikaanse dollar. De winnaar van volgend jaar krijgt 125.000 dollar, de nummer 2 krijgt 80.000 dollar. 'Daarnaast wil iedereen duiven kopen van de winnaars,' zegt Derycke.

Het gebruik

Exacte cijfers over het dopinggebruik zijn er niet. 'Ik vermoed dat slechts een paar procent van de duivenmelkers hun duiven volpropt met illegale middelen,' zegt Derycke. De middelen die worden gebruikt komen grotendeels overeen met de doping die bekend is uit andere sporten. 'De lijst met verboden middelen lijkt erg op die bij het wielrennen. Alleen EPO ontbreekt, want dat slaat niet aan bij vogels.' Veruit het populairste middel is cortisone, onder duivenmelkers beter bekend als ruiremmers. Door jonge duifjes cortisone te geven, wordt de rui geremd. Hierdoor behouden ze hun veren, waardoor ze met vollere vleugels vliegen.

Controles

Het afgelopen jaar hield de NPO ruim zestig controles. 'Dat lijkt weinig, maar het gaat om zeer gerichte controles. Pas als wij vermoedens hebben, gaan we op pad. Bovendien kost het eenvoudigste onderzoek 300 euro. Als we duiven op alle verboden middelen controleren, loopt de prijs op tot boven de 1.000 euro,' aldus Derycke.

De NPO is druk bezig om de dopingcontroles te professionaliseren. 'In België zijn ze een stuk verder: het toezicht is ondergebracht bij de nationale dopingautoriteit. Het is mogelijk dat een dopingcontroleur eerst wielrenner Tom Boonen bezoekt om vervolgens langs te gaan bij een duivenmelker. In Nederland willen we ook naar zo'n situatie toe.'

Bron (bewerkt): AD.nl

b. Wat verwacht je dat er in de tekst aan bod komt? Schrijf dit in 10 tot 20 woorden op.

---

c. Lees de tekst globaal.

d. Waar gaat de tekst in grote lijnen over? Schrijf dit in 20 tot 30 woorden op.

Opdracht 8 | Nakijken

a. Kijk **opdracht 7** na met het antwoordmodel.

Kruis daarna aan wat voor jou van toepassing is:

- Mijn antwoorden komen niet of vaak niet overeen met de antwoorden in het antwoordmodel.
Maak nu **deelopdracht b, c en d**.
- Mijn antwoorden komen grotendeels overeen met de antwoorden in het antwoordmodel.
Ga verder met **Taak 2 | Tekstindeling en samenhang**.

b. Schrijf op wat je moeilijk vond aan **opdracht 7** en wat voor soort fouten je hebt gemaakt.

---

c. Neem de leerdoelen in de tabel opnieuw door. Bepaal steeds wat voor jou van toepassing is door per leerdoel 'ja' of 'nee' aan te kruisen.

Leerdoelen Verkennend en globaal lezen	ja	nee
Ik kan achterhalen wat de tekstsoort van een tekst is door naar het uiterlijk van de tekst te kijken.		
Ik kan achterhalen wat het onderwerp van een tekst is door de tekstonderdelen te bekijken en te lezen.		
Ik kan aan de hand van de tekstsoort bepalen wat het tekstdoel is.		
Ik kan door verkennend lezen voorspellen waar een tekst over gaat.		
Ik kan de kenmerken van tekstdoelen herkennen en benoemen.		
Ik kan door globaal lezen bepalen waar een tekst in grote lijnen over gaat.		

d. Bespreek je antwoorden bij **deelopdracht b** en **c** met de docent. Bepaal samen of je door kunt gaan met **Taak 2 | Tekstindeling en samenhang**. Zo niet, schrijf dan op waarmee je extra moet oefenen en hoe je dit gaat doen.

Starttaal Compact

Mbo-methode Nederlands voor BBL-opleidingen en verkorte trajecten

Starttaal Compact is de methode Nederlands voor elke mbo-student die een BBL-opleiding of verkort traject volgt. Deze methode stelt je als mbo-student in staat om je met weinig contacturen voor te bereiden op het centraal examen en de instellingsexamens Nederlands.

Starttaal Compact is beschikbaar op zowel 2F- als 3F-niveau. De methode bestaat uit:

- het *Starttaal Compact Werkboek 2F of 3F*
- het *Starttaal Compact Handboek*
- het online oefen- en toetsprogramma *Starttaal Compact Online* (op de methodesite *Studimeter*)
- de online examentrainer *Examencoach Nederlands* (op de methodesite *Studimeter*)

In het werkboek vind je per opdracht handige verwijzingen naar uitleg in het handboek. Je bepaalt steeds zelf of je deze uitleg nodig hebt om een opdracht te kunnen maken. In het handboek vind je ook verwijzingen naar verduidelijkende uitlegvideo's en voorbeeldvideo's op onze methodesite *Studimeter*.

Extra opdrachten in *Starttaal Compact Online* maak je altijd in overleg met de docent. Voor online oefenen op onze methodesite *Studimeter* heb je een eigen inlogcode nodig. Heb je deze inlogcode niet? Vraag dan je docent om hulp bij het aanvragen ervan.